

MIKROEKONOMICKÁ ANALÝZA DIFERENCIÁCIE PODNIKOV

MICRO-ECONOMIC ANALYSIS OF FIRMS DIFFERENTIATION

Bielik, P., - Gurčík, E., - Jančíková, V.

Anotácia:

Po nástupe trhových vzťahov v ekonomike SR sa predpokladalo, že problém ekonomickej diferenciacie v poľnohospodárstve prestane existovať. Výsledky podnikov však potvrdzujú, že tento jav stále existuje. Do roku 1990 bola za rozhodujúci faktor diferenciacie považovaná intenzita výroby, ktorá bola aj metodologickým základom vyjadrovania podnikových rozdielov. Transformácia ekonomiky zmenila metodologické prístupy k hodnoteniu výkonnosti podnikovej sféry. Do popredia sa dostali hodnotové metódy, ktoré skúmajú podniky prostredníctvom ekonomicko-finančných ukazovateľov a umožňujú triediť podniky do bonitných tried a stanovovať ich poradie výkonnosti.

Summary:

After liberalization established new relation in Slovak economy, it seemed that problems of agricultural companies differentiation would disappear. But the economic results of our companies confirm the existence of this problem. In pre-reform period, agricultural production intensity was considered as a main factor of economic differentiation. Transformation of economy after year 1990 changed methodological approach to business performance evaluation. The interest was shifted towards the value evaluation comparing businesses on behalf of financial indicators. These methods enable to create quality classes and to make list of productivity.

Kľúčové slová: diferenciacia, mikroekonomická analýza, podnik, rentabilita, zisk

Key words: differentiation, microeconomics analyses, firm, profitability, profit

Úvod

Transformácia slovenského poľnohospodárstva, súčasná hospodárska situácia jednotlivých podnikateľských subjektov, ich postavenie z hľadiska financovania, nestabilita prvovýrobcov, druhotná platobná neschopnosť a hlavne hrozba možných bankrotov v tomto odvetví kladú zvýšený akcent na finančno-ekonomickú analýzu ako na nástroj odrážajúci úroveň úspešnosti, resp. neúspešnosti jednotlivých subjektov.

Ďalšou problematickou oblasťou je preceňovanie údajov technickej analýzy bez zodpovedajúcej interpretácie. Preto by na podrobnú technickú analýzu mala naväzovať odpovedajúca fundamentálna analýza. Táto analýza ostatných nefinančných aspektov môže odhaliť dôležité údaje o perspektívach podniku a jeho vnútornú štruktúru.

Základnými ukazovateľmi vyjadrujúcimi schopnosť podniku plniť svoje záväzky sú ukazovatele likvidity. Definície, resp. vnútorné členenie spomenutých ukazovateľov sa podľa názoru autorov v niektorých prípadoch líšia.

Podľa Baláža (1996) ukazovatele likvidity umožňujú analyzovať a kvantifikovať schopnosť podniku hradiť jeho záväzky. Častejšie, pre lepšiu podnikovú porovnateľnosť používame pomerové ukazovatele: pohotová (okamžitá) likvidita, je vyčíslená ako pomer finančného majetku a krátkodobých záväzkov; bežná likvidita, ako pomer finančného majetku a krátkodobých pohľadávok ku krátkodobým záväzkom; celková likvidita je vyjadrená ako pomer obežných aktív a krátkodobých záväzkov.

Vícen (1997) chápe likviditu ako všeobecnú schopnosť podniku získať prostriedky na úhradu záväzkov, ako aj, že likvidita a solventnosť charakterizuje a kvantifikuje rozdielnu úroveň úhrady záväzkov. Likvidita sa podľa jeho názoru viaže k dlhšiemu obdobiu, solventnosť je momentálna schopnosť podniku. Rozlišuje celkovú, bežnú, pohotovú a okamžitú likviditu. Kde celková likvidita je vyjadrená pomerom obežných aktív a krátkodobých záväzkov a odporúča interval od 1,5 do 2,5. Bežná likvidita je pomerom obežných aktív bez zásob a krátkodobých záväzkov, prijateľný interval je 1,1 až 1,5. Pohotová likvidita sa vypočíta pomerom likvidných prostriedkov prvej triedy plus krátkodobé pohľadávky a krátkodobých záväzkov, optimálna hodnota je v rozmedzí 1,0 až 1,5. Okamžitú likviditu vyjadruje pomerom likvidných prostriedkov prvej triedy a krátkodobých záväzkov okamžite splatných. Odporúčaný výsledok sa pohybuje od 0,9 do 1,0.

Podľa Bielika (1999) ukazovatele aktivity vyjadrujú výkonnosť a využiteľnosť podnikového obežného majetku a krátkodobého kapitálu.. Ukazovatele doby obratu pohľadávok, doby splatnosti záväzku, doby obratu zásob, obratu celkových aktív a miery úspešnosti podniku zahŕňa pod ukazovateľ úspešnosti. Hovorí, že vyjadrujú úspešnosť obratového procesu a jeho položiek. Nedostatočný stav zásob má napríklad za následok nízky objem výroby a podnik prichádza o tržby, ktoré by mohol dosiahnuť. Štruktúru kapitálu podniku analyzuje pomocou ukazovateľov zadĺženosti.

Boreková (1996) uvádza, že doba obratu vyjadruje čas, za ktorý sa prevádzkový prostriedok obráti v reprodukčnom procese a dostane sa do svojej pôvodnej podoby viaže.

Rýchlosť obratu sa vypočíta ako pomer objemu obratu a priemerného stavu prevádzkových prostriedkov.

Podľa Gurčíka (2000) ukazovatele zadĺženosti umožňujú analyzovať a kvantifikovať podiel cudzieho kapitálu na financovaní podnikových potrieb a vplyv tohto podielu na podnikové výsledky. Keďže s rastom zadĺženosti podniku rastie aj riziko podnikania, majú o túto stránku finančnej situácie podniku záujem najmä banky, investori, akcionári a pod.

Cieľ a metodika

Z dôvodu, že metodika technickej analýzy jednorozmerných i viacrozmerných pomerových ukazovateľov je väčšinou preberaná zo zahraničnej literatúry vrátane „doporučených hodnôt“ , dochádza v podmienkach národných ekonomík k rozdielom pri tvorbe algoritmu daných vzorcov a ich náväznosti na jednotlivé riadky súvahy a výkazu zisku a strát. To samozrejme do určitej miery ovplyvňuje externý pohľad na ekonomické postavenie podniku a veľkosť diferenciácie jeho výsledkov vo vzťahu k okoliu. Cieľom nášho príspevku je analyzovať vzdialenosť vybraného súboru poľnohospodárskych podnikov hospodáriacich v podmienkach Slovenska od doporučených intervalových hodnôt vybraných finančno-ekonomických ukazovateľov. Pre výskum použijeme pomerové ukazovatele likvidity, aktivity, zadĺženosti a rentability, ktoré majú vo finančnej analýze nezastupiteľné miesto. Pri tvorbe sústavy ukazovateľov platia určité zásady, podľa ktorých majú vybrané ukazovatele dávať relatívne samostatný pohľad na výsledky. Pritom je všeobecne známe, že rad ukazovateľov sa prekrýva práve z hľadiska vypovedacej schopnosti. Preto sa odporúča prijať také súbory, ktoré sú relatívne jednoduché. Potom sa ponúka možnosť testovať vzájomnú závislosť daných ukazovateľov navzájom, resp. dávať ich do vzájomných väzieb a súvislostí. Ak nám analýza absolútnych čísel umožňuje zaoberať sa vertikálnym a horizontálnym vývojom štruktúry jednotlivých javov, ako aj poznať základné vývojové tendencie, pomerové ukazovatele pomáhajú dávať jednotlivé javy do vzájomných väzieb a súvislostí. (Tabuľka 1).

Tabuľka 1

<i>Ukazovatele</i>	Merná jedn.	Vzorec	Algoritmus
Likvidity	*	*	*
Pohotovú likvidita	koef.	$\frac{\text{finančný majetok}}{\text{obežné pasíva}}$	$\frac{S51}{S91+S103+S104}$
Bežná likvidita	koef.	$\frac{\text{finančný majetok}+\text{krátkod. pohľ.}}{\text{obežné pasíva}}$	$\frac{S51+S42}{S91+S103+S104}$
Celková likvidita	koef.	$\frac{\text{obežné aktíva-dlhod. pohľ.}}{\text{obežné pasíva}}$	$\frac{S28}{S91+S103+S104}$
Aktivity	*	*	*
Doba inkasa pohľadávok	dni	$\frac{\text{pohľadávky}}{\text{tržby}} *365$	$\frac{S36+S42}{V1+V5} *365$
Doba splatnosti záväzkov	dni	$\frac{\text{záväzky}}{\text{tržby}} *365$	$\frac{S84+S91}{V1+V5} *365$
Doba obratu zásob	dni	$\frac{\text{zásoby}}{\text{tržby}} *365$	$\frac{S29}{V1+V5} *365$
Zadĺženosti	*	*	*
Celková zadĺženosť	%	$\frac{\text{cudzí kapitál}}{\text{celkový kapitál}} *100$	$\frac{S79}{S61} *100$
Úverová zadĺženosť	%	$\frac{\text{bankové úvery}}{\text{vlastné imanie}} *100$	$\frac{S101}{S62} *100$
Miera zadĺženosti	%	$\frac{\text{cudzí kapitál}}{\text{vlastný kapitál}} *100$	$\frac{S79}{S62} *100$
Miera finančnej samostatnosti	%	$\frac{\text{vlastný kapitál}}{\text{celkový kapitál}} *100$	$\frac{S62}{S61} *100$
Rentability	*	*	*
Rentabilita celkového kapitálu	%	$\frac{\text{hosp. výsledok}+\text{úrok}}{\text{celkový kapitál}} *100$	$\frac{V60+V42}{S61} *100$
Rentabilita vlastného kapitálu	%	$\frac{\text{hosp. výsledok}}{\text{vlastný kapitál}} *100$	$\frac{V60}{S62} *100$
Rentabilita tržieb	%	$\frac{\text{hosp. výsledok}}{\text{tržby}} *100$	$\frac{V60}{V1+V5+V19} *100$
Nákladová rentabilita	%	$\frac{\text{hosp. výsledok}}{\text{celkové náklady}} *100$	$\frac{V60}{CN} *100$

S – súvaha

V – výsledovka

CN – celkové náklady = V 2+8+12+17+18+20+22+24+26+28+31+38+40+42+44+46+54

obežné pasíva = krátkodobé záväzky + bežné bankové úvery + krátkodobé finančné výpomoci

Výsledky a diskusia

Pre uskutočnenie analýzy sme vychádzali zo súboru 60 poľnohospodárskych podnikov. Súbor je homogénny z hľadiska činnosti, t.j. poľnohospodárskej prvovýroby. V súbore sú zastúpené nasledovné právne formy podnikania: poľnohospodárske družstvá,

spoločnosti s ručením obmedzeným a akciové spoločnosti, pričom podstatné zastúpenie (68%) majú družstvá. Podobné zastúpenie je aj v celom agrosektore Slovenska. 27% súboru tvoria spoločnosti s r.o. a 5% akciové spoločnosti. Súbor bol vytvorený na základe ročných výkazov podnikov za rok 1998,1999, 2000. Podniky sú ďalej charakterizované svojím umiestnením v dvoch diferencovaných pôdno-prírodných podmienkach a to v regióne Žilina, s cenovou skupinou pôdy od 1 až 8, t.j. severná časť Slovenska (oblasť 1) a v juhozápadnej časti Slovenska, v regióne Nitra, s cenovou skupinou pôdy od 14 až 20 (oblasť 2). Na početnosť a percentuálne zastúpenie v jednotlivých skupinách poukazuje tabuľka 2.

Tabuľka 2

Právna forma	Oblasť 2		Oblasť 1		Spolu	
	Počet podnikov	% zastúpenie	Počet podnikov	% zastúpenie	Počet podnikov	% zastúpenie
Družstvo	21	70	20	67	41	68
Spol. s r.o.	7	23	9	30	16	27
Akc. spol.	2	7	1	3	3	5
Spolu	30	100	30	100	60	100

Charakteristika súboru podľa odporúčaných intervalov hodnôt pre poľnohospodárske podniky

V nasledovnom tabuľkovom prehľade je analýza súboru z hľadiska odporúčaných intervalových hodnôt za jednotlivé roky.

V roku 1998 dosahovalo v ukazovateli likvidita dobré hodnoty vyše 30% podnikov, v intervale pre prijateľné hodnoty spolu s intervalom pre dobré hodnoty je väčšina podnikov taktiež pri hodnotení aktivity, zadĺženosti a rentability (tabuľka 3). Výnimkou je ukazovateľ doby splatnosti záväzkov, ako jeden z dôležitých indikátorov aktivity, ktorý je na neuspokojivej úrovni. Väčšina podnikov (55%) má dobu splatnosti záväzkov dlhšiu ako 160 dní.

Tabuľka 3

1998	% zo súboru podľa odporúčaných hodnôt			spolu	Odporúčané intervaly pre poľnohosp. podniky*	
Ukazovatele	dobré hodnoty	prijateľné hodnoty	neprijateľné hodnoty	*	dobré hodnoty	prijateľné hodnoty
Likvidity	*	*	*	*	*	*
pohotová likvidita	31,67	46,67	21,67	100	0,2 – 2,5	0,05 – 0,19
bežná likvidita	40,00	46,67	13,33	100	0,81 – 2,5	0,1 – 0,8
celková likvidita	36,67	18,33	45,00	100	1,5 – 3	0,91 – 1,49

Aktivity	*	*	*	*	*	*
doba inkasa pohľ.	43,33	28,33	28,33	100	0,01 – 70	70,01 – 120
doba splat. záv.	15,00	30,00	55,00	100	0,01 – 80	80,01 – 160
doba obratu zásob	46,67	25,00	28,33	100	0,01 – 150	150,01 – 200
Zadĺženosti	*	*	*	*	*	*
celková zadĺženosť	36,67	28,33	35,00	100	0,01 – 30	30,01 – 50
úverová zadĺženosť	38,33	36,67	25,00	100	0,00 – 10	10,01 – 40
miera zadĺženosti	36,67	26,67	36,67	100	0,01 – 40	40,01 – 100
miera fin. samost.	46,67	25,00	28,33	100	60,01 - ∞	40,01 – 60
Rentability	*	*	*	*	*	*
celková rentabilita	60,00	25,00	15,00	100	1,01 - ∞	1 - -2,7
rent. vlastného kap.	68,33	21,67	10,00	100	0,11 - ∞	0,1 - -9,99
rentabilita tržieb	61,67	23,33	15,00	100	0,5 - ∞	0,49 - -13,99
rentabilita nákladov	71,67	18,33	10,00	100	-0,5 - ∞	-0,51 - -11,49

- Prameň: informačné listy CD MP SR, VÚEPP, odporúčané intervaly pre poľnohospodárske podniky, (1997), vlastné výpočty

Zaujímavé je sledovať pohyb podnikov v daných intervaloch. Kým v roku 1998 bolo interval pre neprijateľné hodnoty v ukazovateli bežná likvidita 13,3% podnikov, roku 1999 to bolo 15% (tab. 4). V roku 2000 to bolo už 16,67%. Naopak celková likvidita má opačnú tendenciu, i keď väčšina podnikov má výsledky v intervale pre neprijateľné hodnoty. Vývoj doby obratu zásob za súbor je nepriaznivý, počet podnikov spadajúcich do intervalu pre neprijateľné hodnoty stúpa. Rovnomerný vývoj k lepším hodnotám zaznamenávame v ukazovateli celková zadĺženosť.

Tabuľka 4

1999	% zo súboru podľa odporúčaných hodnôt			spolu	Odporúčané intervaly pre poľnohosp. podniky*	
Ukazovatele	dobré hodnoty	prijateľné hodnoty	neprijateľné hodnoty	*	dobré hodnoty	prijateľné hodnoty
Likvidity	*	*	*	*	*	*
Pohotová likvidita	31,67	36,67	31,67	100	0,2 – 2,5	0,05 – 0,19
Bežná likvidita	41,67	43,33	15,00	100	0,81 – 2,5	0,1 – 0,8
celková likvidita	33,33	15,00	51,67	100	1,5 – 3	0,91 – 1,49
Aktivity	*	*	*	*	*	*
doba inkasa pohľ.	40,00	41,67	18,33	100	0,01 – 70	70,01 – 120
doba splat. záv.	15,00	31,67	53,33	100	0,01 – 80	80,01 – 160
doba obratu zásob	38,33	31,67	30,00	100	0,01 – 150	150,01 – 200
Zadĺženosti	*	*	*	*	*	*
celková zadĺženosť	45,00	25,00	30,00	100	0,01 – 30	30,01 – 50
úverová zadĺženosť	45,00	36,67	18,33	100	0,00 – 10	10,01 – 40
miera zadĺženosti	43,33	23,33	33,33	100	0,01 – 40	40,01 – 100
miera fin. samost.	53,33	25,00	21,67	100	60,01 - ∞	40,01 – 60
Rentability	*	*	*	*	*	*

celková rentabilita	63,33	23,33	13,33	100	1,01 - ∞	1 - -2,7
rent. vlastného kap.	55,00	30,00	15,00	100	0,11 - ∞	0,1 - -9,99
rentabilita tržieb	48,33	36,67	15,00	100	0,5 - ∞	0,49 - -13,99
rentabilita nákladov	63,33	25,00	11,67	100	-0,5 - ∞	-0,51 - -11,49

* podľa odporúčaných hodnôt VÚEPP, (1997), Prameň: informačné listy CD MP SR, VÚEPP, odporúčané intervaly pre poľnohospodárske podniky, vlastné výpočty

Rok 2000 (tabuľka 5) je charakteristický celkovo lepšími výsledkami ako predchádzajúce roky. V rámci toho je pre toto obdobie príznačné, že podniky v ukazovateľoch miera finančnej samostatnosti, rentabilita vlastného kapitálu a nákladov v rozhodujúcej miere dosahujú dobré hodnoty.

Tabuľka 5

2000	% zo súboru podľa odporúčaných hodnôt			spolu	Odporúčané intervaly pre poľnohosp. podniky*	
	dobré hodnoty	Prijateľné hodnoty	neprijateľné hodnoty		* dobré hodnoty	prijateľné hodnoty
Likvidity	*	*	*	*	*	*
pohotová likvidita	31,67	41,67	26,67	100	0,2 – 2,5	0,05 – 0,19
bežná likvidita	36,67	46,67	16,67	100	0,81 – 2,5	0,1 – 0,8
celková likvidita	35,00	21,67	43,33	100	1,5 – 3	0,91 – 1,49
Aktivity	*	*	*	*	*	*
doba inkasa pohľ.	36,67	41,67	21,67	100	0,01 – 70	70,01 – 120
doba splat. záv.	13,33	38,33	48,33	100	0,01 – 80	80,01 – 160
doba obratu zásob	40,00	26,67	33,33	100	0,01 – 150	150,01 – 200
Zadĺženosti	*	*	*	*	*	*
celková zadĺženosť	43,33	30,00	26,67	100	0,01 – 30	30,01 – 50
úverová zadĺženosť	48,33	40,00	11,67	100	0,00 – 10	10,01 – 40
miera zadĺženosti	40,00	33,33	26,67	100	0,01 – 40	40,01 – 100
Miera fin. samost.	63,33	18,33	18,33	100	60,01 - ∞	40,01 – 60
Rentability	*	*	*	*	*	*
celková rentabilita	46,67	43,33	10,00	100	1,01 - ∞	1 - -2,7
rent. vlastného kap.	55,00	28,33	16,67	100	0,11 - ∞	0,1 - -9,99
rentabilita tržieb	48,33	36,67	15,00	100	0,5 - ∞	0,49 - -13,99
rentabilita nákladov	60,00	28,33	11,67	100	-0,5 - ∞	-0,51 - -11,49

- podľa odporúčaných hodnôt VÚEPP, 2000, Prameň: informačné listy CD MP SR, VÚEPP, odporúčané intervaly pre poľnohospodárske podniky, vlastné výpočty

Stanovenie odvetvových charakteristík

Skôr ako sme pristúpili k vymedzeniu odvetvových charakteristík pre vybranú skupinu ukazovateľov, v tabuľke 6 môžeme sledovať rozdiely štandardov pre diferencované pôdno-klimatické podmienky, t.j. severnú a južnú oblasť. V porovnaní s odporúčanými

hodnotami VUEPP, náš šetrený súbor dosahuje nízku pohotovú a bežnú likviditu, avšak primeranú celkovú likviditu. Doba splatnosti záväzkov odporúčaná VÚEPP nie je v našom prípade pre odvetvie charakteristická. Celková zadlženosť a miera finančnej samostatnosti sú prijateľné. Uvedené intervaly sú v tabuľke 6

Tabuľka 6

	Oblasť 2		Oblasť 1		VUEPP '97*	
Ukazovatele	Od-do		Od-do		Od-do	
Likvidity	*	*	*	*	*	*
pohotová likvidita	0,05-0,29		0,06-0,37		0,2-2,5	
bežná likvidita	0,48-1,24		0,36-1,59		0,81-2,5	
celková likvidita	1,20-3,33		1,09-4,80		1,5-3	
Aktivity	*	*	*	*	*	*
doba inkasa pohľ.	57,85-104,94		54,05-142,71		0,01-70	
Doba splat. záv.	104,61-276,47		98,69-539,48		0,01-80	
doba obratu zásob	121,75-187,38		105,73-274,86		0,01-150	
Zadlženosti	*	*	*	*	*	*
celková zadlženosť	25,08-53,89		14,86-54,34		0,01-30	
úverová zadlženosť	5,27-37,37		0,00-21,43		0-10	
Miera zadlženosti	33,84-121,23		16,52-118,49		0,01-40	
Miera fin. samost.	45,35-73,83		37,54-83,14		60-∞	
Rentability	*	*	*	*	*	*
celková rentabilita	0,41-4,22		-2,03-13,52		1,01-∞	
rent. vlastného kap.	-2,07-5,12		-6,04-21,86		0,11-∞	
rentabilita tržieb	-2,34-4,34		-13,46-22,40		0,5-∞	
rentabilita nákladov	-1,69-3,80		-6,97-12,42		-0,5-∞	

*Prameň: informačné listy CD MP SR, VÚEPP, odporúčané intervaly pre poľnohospodárske podniky (dobré hodnoty), vlastné výpočty

Ako z nášho výskumu vyplýva, odvetvie charakterizujú nasledovné hodnoty uvedené v tabuľkách 7,8,9,10. Tu sú zhrnuté výsledky skúmania výsledkov jednotlivých ukazovateľov. Ak sa snažíme stanoviť štandardy pre odvetvie poľnohospodárstva podľa skúmaného súboru a danej metodiky, intervaly sú nasledovné:

Pre ukazovatele pohotovej likvidity sú štandardné hodnoty od 0,06 do 0,22, pri bežnej likvidite je to interval od 0,43 do 0,92. Celková likvidita v odvetví poľnohospodárstva je charakteristická v intervale od 1,19 do 2,75.

Tabuľka 7

Ukazovatele	Merná jedn.	Interval pre podniky			Char.
		nadpriemerné	Priemerné (odvetvový štandard)	Podpriemerné	
Likvidity	*	*	*	*	*
Pohotová likvidita	koef.	-	0,06-0,22	-	interval
Bežná likvidita	koef.	-	0,43-0,92	-	interval
Celková likvidita	koef.	-	1,19-2,75	-	interval

Podľa nášho výskumu by nadpriemerné podniky mali inkasovať svoje pohľadávky do 57 dní, splatiť záväzky do 105 dní a obrátiť zásoby do 118 dní (tabuľka 8). Pritom charakteristické pre toto odvetvie sú intervaly od 57,21 do 85,47 dní pre dobu inkasa pohľadávok, 105,9 až 275,51 dní pre dobu splatnosti záväzkov a 118,75 až 167,25 dní pre dobu obratu zásob.

Tabuľka 8

Ukazovatele	Merná jedn.	Interval pre podniky			Char.
		nadpriemerné	priemerné (odvetvový štandard)	podpriemerné	
Aktivity	*	*	*	*	*
Doba inkasa pohľadávok	dni	0,01-57,2	57,21-85,47	85,48-∞	min.
Doba splatnosti záväzkov	dni	0,01-105,8	105,9-275,51	275,52-∞	min.
Doba obratu zásob	dni	0,01-118,74	118,75-167,25	167,26-∞	min.

Odvetvové charakteristiky pre ukazovatele zadĺženosti sú uvedené v tabuľke 9. Miera zadĺženosti od 25,17% do 87,98% ako odvetvová charakteristika je interval pomerne široký a pripúšťa vysoké hodnoty, avšak odráža aktuálny stav v poľnohospodárstve a korešponduje s ukazovateľom doby splatnosti záväzkov, ktorý je vysoký.

Tabuľka 9

Ukazovatele	Merná jedn.	Interval pre podniky			Char.
		nadpriemerné	priemerné (odvetvový štandard)	podpriemerné	
Zadĺženosti	*	*	*	*	*
Celková zadĺženosť	%	0,01-20,96	20,97-40,02	40,03-∞	min.
Úverová zadĺženosť	%	0,00-0,96	0,97-20,64	20,65-∞	min.
Miera zadĺženosti	%	0,01-25,16	25,17-87,98	87,99-∞	min.
Miera finančnej samostatnosti	%	∞-43,74	43,75-60,25	60,26-∞	max.

Nasledovná tabuľka (tab. 10) demonštruje výsledky analýzy jednotlivých ukazovateľov rentability. Intervaly uvedené v tabuľke charakterizujú skúmané podniky. Štandardným pre rentabilitu celkového kapitálu je interval od $-0,81$ do $3,29$, pre rentabilitu vlastného kapitálu od $-3,29$ do $7,58$. Ďalšie výsledky sú uvedené tam tiež.

Tabuľka 10

Ukazovatele	Merná jedn.	Interval pre podniky			Char.
		nadpriemerné	priemerné (odvetvový štandard)	podpriemerné	
Rentability	*	*	*	*	*
Rentabilita celkového kapitálu	%	$\infty-3,28$	$-0,81-3,29$	$-0,80- -\infty$	max.
Rentabilita vlastného kapitálu	%	$\infty-7,57$	$-3,29-7,58$	$-3,28- -\infty$	max.
Rentabilita tržieb	%	$\infty-2,81$	$-5,65-2,82$	$-5,34- -\infty$	max.
Nákladová rentabilita	%	$\infty-2,37$	$-4,17-2,38$	$-4,16- -\infty$	max.

Záver

Výskum diferenciacie podnikov hospodáriacich v rozdielnych prírodno-klimatických podmienkach poukazuje na existujúce disproporcie v dosahovaných finančno-ekonomických výsledkoch podnikov na jednej strane, ako aj nesúlad medzi odvetvovými charakteristikami doporučených hodnôt jednotlivých ukazovateľov.

Z uskutočneného výskumu vyplynulo, že tematika hodnotenia výkonnosti podnikov a ich diferenciacia je problémom, ktorý nestráca na aktuálnosti ani v podmienkach trhovej ekonomiky. Ekonómovia každej vedeckej školy a každého obdobia sa snažili vytýčiť hranice medzi úspešným a neúspešným podnikom. Za týmto účelom vznikali stále nové a nové metódy hodnotenia bonity a efektívnosti podnikov. Pritom sa vo všeobecnosti vychádzalo z hypotézy, že výsledok úrovne ekonomickej činnosti podniku sa vždy prenáša do jeho finančno-ekonomických ukazovateľov.

Použitá literatúra

1. Baláž, P. a kol. autorov: Veľká ekonomická encyklopédia, SPRINT Bratislava, 1996, s. 549, ISBN 80-88848-02-4
2. Bielik, P.: Metodologické otázky merania podnikovej výkonnosti. In: Sborník prací z mezinárodní vědecké konference „Agrární perspektivy VIII. Konkurencieschopnost“

agrárního sektoru a integrační procesy“, Díl I., Praha: PEF ČZU Praha, 1999, s. 360 – 364, ISBN 80-213-0563-0

3. Boreková, B.: Ekonomika poľnohospodárstva, VŠP Nitra, 1996, 80 s., ISBN 80-7137-335-4
4. Gurčík, L.: Faktorová analýza rozkladu hospodárskeho výsledku vo vybranom súbore podnikov. In: Zborník MVD, SPU Nitra, 2000, s.262-268, ISBN 80-7137-716-3
5. Vícen, J.: Finančná analýza, SPU Nitra, 1997. s. 85 ISBN 80-7137-336-5